
رابطه بین ویژگی های شخصیتی و افکار خودکشی و مقایسه آن در بین جوانان پسر بیکار و شاغل منطقه ۲ شهر تهران

امید شاه محمد شهرستانکی^۱، دکتر نرگس باباخانی^۲

چکیده

هدف از پژوهش حاضر بررسی رابطه بین ویژگی های شخصیتی و افکار خودکشی در جوانان پسر بیکار و مقایسه آن با جوانان شاغل است. روش از نوع همبستگی و علی-مقایسه ای است. جامعه آماری شامل جوانان بیکار و شاغلی که در منطقه ۲ شهر تهران سکونت داشتند که از میان جوانان بیکار تعداد ۲۰۰ نفر و از بین جوانان شاغل نیز ۲۰۰ نفر به صورت نمونه گیری تصادفی خوشه ای انتخاب شدند. پس از همگن کردن گروه ها، شرکت کنندگان به دو پرسشنامه سنجش افکار خودکشی بک (BSSI) و آزمون شخصیت نئو فرم کوتاه (FFI-NEO) پاسخ دادند. نتایج آزمون همبستگی پیرسون و رگرسیون چندمتغیری و t مستقل نشان داد، افکار خودکشی با روان نژندی رابطه مستقیم و معنادار و با انعطاف پذیری و مسئولیت پذیری رابطه معکوس و معنادار دارد ($P < 0/01$) به طوری که این ویژگی ها قادرند ۱۲/۲ درصد واریانس اقدام به خودکشی را در جوانان تبیین کنند. هم چنین نتایج آزمون فیشر نشان داد فقط رابطه بین انعطاف پذیری و افکار خودکشی در دو گروه جوانان بیکار و شاغل متفاوت است ($P < 0/05$). جوانان شاغل و بیکار در تمامی ویژگی های شخصیتی به غیر از توافق با یکدیگر متفاوتند ($P < 0/01$). به طوری که جوانان شاغل نسبت به جوانان بیکار از روان نژندی کمتر و برعکس از انعطاف پذیری، برون گرایی، مسئولیت پذیری و سازگاری بیشتری برخوردارند. همچنین افکار اقدام به خودکشی در جوانان شاغل کمتر از جوانان بیکار است ($P < 0/01$).

کلید واژه ها: ویژگی های شخصیتی، افکار خودکشی، جوانان بیکار

تاریخ دریافت: ۹۴/۱۲/۶

تاریخ پذیرش: ۹۵/۶/۳۰

-
۱. دانشگاه آزاد اسلامی، واحد سمنان، گروه روان شناسی، سمنان، ایران
  ۲. نویسنده مسئول: دانشگاه آزاد اسلامی، واحد رودهن، باشگاه پژوهشگران جوان و نخبگان، رودهن، ایران.
- babakhani@riau.ac.ir

مقدمه

بیکاری و تبعات آن یکی از معضلات قرن حاضر است مکانیزه شدن کارهای جهان و از طرفی جنگ و بحران های اقتصادی به بیشتر شدن این معضل دامن زده است. مرکز آمار ایران فرد بیکار را این گونه تعریف می کند: تمام افراد ۱۰ ساله و بیشتری که در هفته مرجع فاقد کار باشند، در هفته مرجع یا هفته بعد از آن آماده برای کار باشند، در هفته مرجع و سه هفته قبل از آن جویای کار باشند و افرادی که به دلیل آغاز به کار در آینده یا انتظار بازگشت به شغل قبلی جویای کار نبوده، ولی فاقد کار و آماده برای کار بوده اند نیز بیکار محسوب می شوند (مرکز آمار ایران، ۱۳۸۷). درباره محدوده دوره سنی جوانی دیدگاه های متفاوتی وجود دارد. برخی از روان شناسان سن ۱۸ تا ۳۰ سالگی و عده ای هم بین ۲۰ تا ۴۰ سالگی را می دانند (شولتز و شولتز، ۲۰۰۵؛ ترجمه سیدمحمدی، ۱۳۹۰). شورای عالی جوانان در ایران ۱۵ تا ۲۹ سالگی را رسماً سن جوانی تعیین کرده است (شورای عالی جوانان، ۱۳۷۹). امروزه بیکاری درد مشترک جوانان جامعه به خصوص قشر تحصیل کرده است. مرکز آمار ایران میزان بیکاری جوانان را ۲۱/۸ درصد اعلام کرده که تقریباً دو برابر نرخ متوسط بیکاری در ایران است (مرکز آمار ایران، ۱۳۹۰).

شاید در نگاه اول بیکاری آسیب اقتصادی به همراه داشته باشد ولی واقعیت این است که می تواند آسیب های روانی، اجتماعی و فرهنگی را نیز به همراه داشته باشد. یکی از پیامدهای بیکاری آشفتگی های روانی، درماندگی، افسردگی و افکار خودکشی به خصوص در بین جوانان و افراد سرپرست خانوار است. افکار خودکشی، به افکار و نقشه هایی گفته می شود که فرد برای پایان دادن به زندگی خود دارد. واقعیتی که در جامعه ما است این است که افراد جویای کار بیشتر به سمت خودکشی می روند (خبرگزاری تابناک، ۱۳۹۲).

روزانه بالغ بر ۸۰۰ هزار نفر در اثر خودکشی در جهان می میرند و هر ۴۰ ثانیه، یک نفر بر اثر خودکشی جان خود را از دست می دهد. براساس این گزارش، بالغ بر ۷۵ درصد از موارد خودکشی، در کشورهای با درآمد کم و یا متوسط که در آن نبود کار مشکل اساسی است، صورت می گیرد (سازمان بهداشت جهانی، ۲۰۱۴). همچنین پدیده خودکشی سومین علت مهم در مرگ بین افراد ۱۵ تا ۲۴ ساله است (سازمان بهداشت جهانی، ۲۰۰۲). بروز افکار خودکشی می تواند یکی از پیامدهای بیکاری باشد. افرادی که دنبال کار می گردند اما نمی توانند شغل مناسبی پیدا کنند یا آنهایی که دست از جستجو کشیده اند ممکن است کم کم افکار خودکشی

در آنها بر اثر احساس بیهودگی و پوچی که به آن مبتلا می‌شوند، بروز کند (گزارش سازمان بهداشت جهانی، ۲۰۱۱).

پس از یک طرف پدیده بیکاری مسائل و مشکلات روحی و روانی برای جوانان به وجود می‌آورد و از طرف دیگر، جوانان با پا گذاشتن به دوره جوانی و فاصله گرفتن از رویاهای نوجوانی و درک صحیح تری از واقعیت در برابر چالش‌های جدیدی قرار می‌گیرند، اگر راهبردهای صحیحی در مواجهه با این چالش‌ها به کار گرفته نشود فرد دچار استرس و سایر آسیب‌ها روانی می‌شود پس تفاوت‌های فردی در چگونگی برخورد جوانان با مسائل و مشکلات آنها تأثیرگذار است. از جمله آگاهی و به کارگیری مهارت‌های زندگی به خصوص مهارت تصمیم‌گیری، حل مسئله و مقابله با استرس که ارتباط بیشتری با شغل و عملکرد شغلی جوان دارد. یکی از عواملی که به چگونگی به‌بتر استفاده کردن از راهبردها کمک اساسی می‌کند ویژگی‌های شخصیتی است (شولتز و شولتز، ۲۰۰۵؛ ترجمه سیدمحمدی، ۱۳۹۰). از طرف دیگر برای انتخاب شغل فرد باید از ویژگی‌های شخصیتی خود آگاه باشد تا به درستی بتواند شغلی را بیابد که با روحیات و توانایی‌های او سازگار باشد. از سویی ممکن است افرادی که بیکارند و جویای کارند علت بیکاری‌شان این باشد که نمی‌توانند شغلی را مناسب با ویژگی‌های شخصیتی خود پیدا کنند و حتی ممکن است بی‌اطلاع از ویژگی‌های شخصیتی خود در پیدا کردن شغل ناکام می‌مانند. از دیدگاه این نظریه، انسان با توجه به ویژگی‌های شخصیتی خود شغلی را برمی‌گزیند که برآورنده نیازهایش باشد. افرادی که مشاغل یکسانی را انتخاب می‌کنند تا حدود زیادی ویژگی‌های شخصیتی مشابهی دارند.

به نظر جان آل‌هالند، هر کدام از انواع شخصیت‌ها نیازمند محیطی است که با آن خصوصیات هماهنگی و سازگاری داشته باشد و بیشترین امکان برای رشد و شکوفایی خود را فراهم آورد. او در این زمینه شخصیت افراد را به ۶ نوع تقسیم می‌کند؛ ۱. کاوشگر، ۲. هنرگرا، ۳. اجتماعی، ۴. واقع‌گرا، ۵. سنت‌گرا، ۶. سوداگرا. به نظر هالند رضایت شغلی، میزان سازش بین نوع شخصیت و محیط شغلی است. هر چه میزان بین این دو بیشتر باشد رضایت شغلی بیشتر است (شفیع آبادی، ۱۳۷۸).

در این پژوهش سعی بر آن است که براساس نظریه صفات شخصیت به خصوص عوامل پنج‌گانه شخصیت (مک کری و کاستا، ۲۰۰۳؛ به نقل از سیدمحمدی، ۱۳۹۰) تأثیر شخصیت بر رفتار و افکار خودکشی مورد بررسی قرار گیرد.

عوامل پنج‌گانه شخصیت شامل روان‌نژندی، برون‌گرایی، انعطاف‌پذیری، سازگاری و مسئولیت‌پذیری است. ویژگی روان‌نژندی شامل داشتن احساسات منفی همچون ترس، غم، برانگیختگی، خشم، احساس گناه، احساس کلافگی دائمی و فراگیر مبنای عصبیت را تشکیل می‌دهند. در برگیرنده عناصری بیش از آسیب‌پذیری به ناخوش‌حوالی روانشناختی است. تحقیقات نشان داده‌اند که بین ویژگی روان‌نژندی و افکار اقدام به خودکشی رابطه مستقیم وجود دارد (از جمله: گیل، ۲۰۱۵؛ سنگران، ۲۰۱۴؛ استیلز و چیگویتا، ۲۰۰۵؛ ولتینگ، ۱۹۹۹؛ محمدی‌فر، ۱۳۹۲؛ بیرامی، ۱۳۹۱؛ پورشریفی، ۱۳۹۱؛ نوری، ۱۳۹۰ و عاشوری و همکاران، ۱۳۸۳).

افراد برون‌گرا در واقع به سمت دنیای بیرون‌گرایش دارند، هم‌نشینی با دیگران را ترجیح می‌دهند و معاشرتی، تکانشی، مخاطره‌جو، جسور و سلطه‌جو هستند و هیجان‌ات خوشایند بیشتری را تجربه می‌کنند و تحریک حسی‌شان بیشتر است. تحقیقات نشان داده‌اند که بین ویژگی برون‌گرایی و افکار اقدام به خودکشی رابطه معکوس وجود دارد (از جمله: رنهرز، ۲۰۰۶؛ استیلز و چیگویتا، ۲۰۰۵؛ ولتینگ، ۱۹۹۹؛ نوری، ۱۳۹۰ و عاشوری و همکاران، ۱۳۸۳).

افراد انعطاف‌پذیر، در باروری تجربه‌های جدید دنیای درونی و دنیای پیرامون کنج‌کاو بوده و زندگی آنها سرشار از تجربه است. این افراد طالب لذت بردن از نظریه‌های جدید و ارزش‌های غیرمعارف هستند و در مقایسه با افراد بسته احساسات مثبت و منفی فراوانی دارند. مطالعه عاشوری و همکاران (۱۳۸۳)، نشان داده‌اند که بین ویژگی انعطاف‌پذیری و افکار خودکشی رابطه معکوس وجود دارد.

افراد مسئولیت‌پذیر، افرادی منطقی، محافظه‌کار، پیش‌بینی‌کننده، اهل عمل پخته و با تجربه هستند بعضی از مطالعات نشان داده‌اند ویژگی مسئولیت‌پذیری با افکار خودکشی رابطه عکس دارد (از جمله ولتینگ، ۱۹۹۹؛ محمدی، ۱۳۹۰؛ و عاشوری و همکاران، ۱۳۸۳). افراد سازگار، اساساً نوع دوست هستند، با دیگران احساس همدردی می‌کنند و مشتاق کمک به دیگران هستند و اعتقاد دارند که دیگران نیز با آنها همین رابطه را دارند. این شاخص به سمت جنبه‌های مثبت اجتماعی و سلامت بیشتر روانی سوق دارد. مطالعات که یافت شد رابطه معناداری بین ویژگی سازگاری و افکار اقدام به خودکشی را گزارش نکرده‌اند (از جمله: گیل، ۲۰۱۵؛ سنگران، ۲۰۱۴؛ رنهرز، ۲۰۰۶؛ استیلز و چیگویتا، ۲۰۰۵؛ ولتینگ، ۱۹۹۹؛ محمدی‌فر، ۱۳۹۲؛ بیرامی، ۱۳۹۱؛ پورشریفی، ۱۳۹۱؛ نوری، ۱۳۹۰ و عاشوری و همکاران، ۱۳۸۳).

بنابر آنچه گفته شد، در این پژوهش سعی بر آن است که به سؤالات زیر پاسخ داده شود:

آیا بین ویژگی های روان نژندی، برون گرایی، انعطاف پذیری، سازگاری و مسئولیت پذیری و افکار خودکشی در جوانان شاغل و بیکار رابطه وجود دارد؟ آیا این روابط در آنان متفاوت است؟ آیا جوانان شاغل و بیکار در ویژگی های روان نژندی، برون گرایی، انعطاف پذیری، سازگاری و مسئولیت پذیری متفاوتند؟ آیا میزان افکار خودکشی در جوانان شاغل و بیکار متفاوت است؟

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نوع همبستگی و علی مقایسه ای است و دارای دو گروه مطالعه و مقایسه است. جامعه مطالعه شامل جوانان بیکاری که در زمان پژوهش هیچ شغل و درآمدی نداشتند و جامعه مقایسه جوانانی که در زمان پژوهش شغل و درآمد داشتند. معیارهای ورودی آنان جهت همتا سازی گروه مطالعه و مقایسه شامل، سن ۱۵-۲۵ سال، سکونت در منطقه ۴ شهر تهران و جنسیت آنها بود. از میان جوانان بیکار تعداد ۲۰۰ نفر به عنوان گروه مطالعه و از بین جوانان شاغل نیز ۲۰۰ نفر به عنوان گروه مقایسه به صورت نمونه گیری تصادفی خوشه ای انتخاب شدند. پس از همگن کردن، شرکت کنندگان به دو پرسشنامه سنجش افکار خودکشی بک (BSSI) و آزمون شخصیت نئو فرم کوتاه (FFI-NEO) پاسخ دادند.

ابزار پژوهش

در این پژوهش از دو پرسشنامه سنجش افکار خودکشی بک (BSSI) و آزمون شخصیت نئو فرم کوتاه (FFI-NEO)، استفاده شد.

پرسشنامه مقیاس سنجش افکار خودکشی (BSSI): مقیاس افکار خودکشی بک، یک ابزار خودسنجی ۱۹ سئوالی است که به منظور آشکار سازی و اندازه گیری شدت نگرش ها و طرح ریزی برای ارتکاب به خودکشی تهیه شده است. مقیاس ۳ درجه ای است و نمره کلی فرد براساس جمع نمرات محاسبه می شود که از ۰ تا ۳۸ می باشد. این پرسشنامه از سه عامل تمایل به مرگ (۵ سئوال)، آمادگی برای خودکشی (۷ سئوال) و تمایل به خودکشی واقعی (۴ سئوال). ۲ سئوال نیز مربوط می شود باز دارنده هایی برای خودکشی یا کتمان خودکشی که در هیچ یک از این سه عامل فوق محاسبه نشده است. این مقیاس با مقیاس نا امیدی بک و پرسشنامه افسردگی بک از ۶۴٪ تا ۷۵٪ همبستگی داشت. مقیاس افکار خودکشی بک دارای

پایایی بالایی است. با استفاده از روش آلفای کرونباخ ضرائب ۰/۸۷ تا ۰/۹۷ و با استفاده از روش آزمون- باز آزمون، پایایی آزمون ۰/۵۴ بدست آمده است.

آزمون نئو فرم کوتاه NEO-FFI: این آزمون توسط کاستا و مک کری (۱۹۸۵) تدوین شد. این آزمون با ۶۰ سؤال پنج عامل اصلی شخصیت (روان نژندی، برون گرایی انعطاف پذیری، سازگاری و مسئولیت پذیری) را ارزیابی می‌کند. در حال حاضر آزمون ۵ عاملی NEO کاربردی جهانی دارد و به منظور تحقیق به زبان های چکوسلواکی، عربی، هلندی، فرانسوی، آلمانی، ژاپنی، نروژی، لهستانی و سوئدی ترجمه شده است. پرسشنامه شخصیتی NEO-FFI توسط مک کری و کاستا روی ۲۰۸ نفر از دانشجویان آمریکایی به فاصله سه ماه اجرا گردید که ضرایب اعتبار آن بین ۰/۸۳ تا ۰/۷۵ به دست آمده است در ایران گروسی فرشی (۱۳۸۰) روی نمونه ای با حجم ۲۰۰۰ نفر دانشجو انجام داد و ضریب همبستگی ۵ بعد اصلی را بین ۰/۵۶ تا ۰/۸۷ گزارش کرده است و برای هر یک از عوامل اصلی روان نژندی، برون گرایی، انعطاف پذیری، سازگاری و مسئولیت پذیری به ترتیب ۰/۸۶، ۰/۷۳، ۰/۵۶، ۰/۶۸ و ۰/۸۷ به دست آمد (گروسی فرشی، ۱۳۸۰).

یافته ها

شاخص‌های آمار توصیفی و استنباطی و نتایج آزمون های ضریب همبستگی پیرسون، فیشر، رگرسیون چند متغیره، و t مستقل در این بخش گزارش شده است. شاخص های توصیفی ویژگی های شخصیتی و افکار خودکشی به تفکیک جوانان همراه با نتایج آزمون t جهت مقایسه در جدول ۱ نشان داده شده است.

جدول ۱: شاخص های توصیفی متغیرهای پژوهش به تفکیک وضعیت اشتغال همراه با نتایج آزمون t

متغیرها	گروه ها	میانگین	انحراف معیار	اختلاف میانگین	کشیدگی	کجی	آزمون t	معناداری
روان نژندی	بیکار	۲۴/۳۷	۴/۱۲					
	شاغل	۲۰/۵۵	۳/۹۳	۳/۸۲	-۰/۳۸	۰/۰۷	۹/۴۹	۰/۰۰۱
	کل	۲۲/۴۶	۴/۴۵					
برون گرایی	بیکار	۲۲	۴/۵۱					
	شاغل	۲۴	۴/۹۸	-۱/۹۹	-۰/۱۵	۰/۲۳	۴/۱۸	۰/۰۰۱

					۴/۸۵	۲۲/۹۹	کل	
					۴/۴۷	۲۳/۴۵	بیکار	انعطاف
۰/۰۰۲	۳/۰۴	۰/۱۰	۰/۳۷	-۱/۳۴	۴/۳۶	۲۴/۷۹	شاغل	پذیری
					۴/۴۶	۲۴/۱۲	کل	
					۴/۱۹	۲۶/۷۴	بیکار	سازگاری
۰/۷۴	۰/۷۴	-۰/۰۵	-۰/۰۷	-۰/۱۴	۴/۲۹	۲۶/۸۸	شاغل	
					۴/۲۴	۲۶/۸۱	کل	
					۴/۵۵	۲۱/۴۳	بیکار	مسئولیت
۰/۰۰۱	۱۶/۸۱	۰/۰۲	-۰/۶۳	-۷/۷۱	۴/۶۲	۲۹/۱۵	شاغل	پذیری
					۵/۹۹	۲۵/۲۹	کل	
					۶/۵۷	۱۴/۸۴	بیکار	افکار
۰/۰۰۱	۱۰/۳۱	-۰/۱۶	-۱/۰۰۱	-۶/۷۹	۶/۵۹	۸/۰۵	شاغل	خودکشی
					۷/۴۰	۱۱/۴۶	کل	

همان‌طور که در جدول ۱ مشاهده می‌کنید، توزیع نمرات تمامی ویژگی‌های شخصیتی به غیر از توافق در کل دارای کجی مثبت است به عبارت دیگر مکعب مجموع نمرات آنها از میانگین، عددی مثبت است و نمرات اکثر افراد در این مقیاس‌ها از میانگین بیشتر است. اما نمرات افکار خودکشی جوانان دارای کجی منفی است به این معنی که نمرات افکار خودکشی بیشتر آنان کمتر از میانگین است.

میانگین روان‌نژندی در کل ۲۲/۴۶ و انحراف معیار آن ۴/۴۵ است که تفاوت میانگین بین جوانان بیکار از شاغل ۳/۸۲ است با توجه به مقدار ($t=9/49$) جوانان بیکار نسبت به جوانان شاغل به صورت معناداری روان‌نژند تر هستند. پس فرضیه تحقیق مبنی بر تفاوت ویژگی روان‌نژندی در دو گروه شاغل و بیکار تأیید می‌شود ($p<0/01$). میانگین برون‌گرایی در کل ۲۲/۹۹ و انحراف معیار ۴/۸۵ آن است که تفاوت میانگین بین جوانان بیکار از شاغل ۱/۹۹ است. با توجه به مقدار ($t=4/18$) میزان برون‌گرایی جوانان شاغل نسبت به جوانان بیکار به صورت معناداری بیشتر است. بنابراین فرضیه تحقیق مبنی بر تفاوت ویژگی برون‌گرایی در دو گروه شاغل و بیکار تأیید می‌شود ($p<0/01$). میانگین باز بودن در کل ۲۴/۱۲ و انحراف معیار آن ۴/۴۶ است که تفاوت میانگین بین جوانان بیکار از شاغل ۱/۳۴ است. با توجه به مقدار ($t=3/04$) میزان

انعطاف پذیری (باز بودن)، جوانان شاغل نسبت به جوانان بیکار به صورت معناداری بیشتر است. بنابراین فرضیه تحقیق مبنی بر تفاوت ویژگی باز بودن در دو گروه شاغل و بیکار تأیید می شود ($p < 0/01$). میانگین توافق در کل ۲۶/۸۱ و انحراف معیار آن ۴/۲۴ است که تفاوت میانگین بین جوانان بیکار از شاغل ۰/۱۴ است. نتایج نشان می دهد جوانان شاغل و بیکار در ویژگی میزان توافق با هم تفاوت معناداری ندارند ($p > 0/05$). میانگین مسئولیت پذیری (باوجدان بودن) در کل ۲۵/۲۹ و انحراف معیار آن ۵/۹۹ است که تفاوت میانگین بین جوانان بیکار از شاغل ۷/۷۱ است. بیشترین تفاوت معنادار بین دو گروه جوانان شاغل و بیکار را می توان در ویژگی شخصیتی وجدانی بودن ($t = 16/81$) دید به طوری که، میزان وجدانی بودن جوانان شاغل نسبت به جوانان بیکار به صورت معناداری بیشتر است. بنابراین فرضیه تحقیق مبنی بر تفاوت ویژگی مسئولیت پذیری در دو گروه شاغل و بیکار تأیید می شود ($p < 0/01$). میانگین افکار خودکشی در کل ۱۱/۴۶ و انحراف معیار آن ۷/۴۰ است که تفاوت میانگین بین جوانان بیکار از شاغل ۶/۷۹ است. با مقدار ($t = 10/31$) میزان اقدام به خودکشی جوانان بیکار نسبت به جوانان شاغل به صورت معناداری بیشتر است. بنابراین فرضیه تحقیق مبنی بر تفاوت افکار خودکشی در دو گروه جوانان شاغل و بیکار تأیید می شود ($p < 0/01$).

جدول شماره ۲ همبستگی متغیرهای پژوهشی را در کل و به صورت مجزا در دو گروه جوانان شاغل و بیکار نشان می دهد همچنین تفاوت معنادار این روابط در دو گروه نیز با آزمون فیشر بررسی شده است که نتایج آن در جدول ۲ نشان داده می شود.

جدول ۲: ضرایب همبستگی بین متغیرها در کل نمونه و نمونه های مطالعاتی به طور مجزا و آزمون

معناداری تفاوت ها

متغیرها	گروه	اقدام به خودکشی	آزمون فیشر	سطح معناداری
روان نژندی	بیکار	۰/۰۲	۰/۲	۰/۸۴
	شاغل	-۰/۰۴		
	کل	۰/۱۹**		
برون گرایی	بیکار	-۰/۰۴	۰/۰۰۰	۱
	شاغل	۰/۰۴		
	کل	۰/۰۹		

			بیکار	
		-۰/۱۵*	شاغل	باز بودن
۰/۰۴	۱/۷۰	-۰/۰۰۱	کل	
		-۰/۱۳**	بیکار	
		-۰/۰۵	شاغل	توافق
۰/۳۱	۰/۴۸	۰/۰۰۲	کل	
		-۰/۰۳	بیکار	
		-۰/۱۱	شاغل	مسئولیت پذیری
۰/۳۷	۰/۹	۰/۰۲	کل	
		-۰/۳۳**		

**p<0.01 *p<0.05

داده های جدول ۲ نشان می دهد، ضریب همبستگی بین ویژگی روان نژندی و افکارکشی در کل افراد نمونه برابر با ۰/۱۹ است که با اطمینان ۹۹ درصد معنادار است پس می توان گفت در کل ، بین ویژگی روان نژندی و اقدام به خود کشی رابطه مستقیم و معنادار وجود دارد. یعنی هر چه افراد روان نژندی بیشتری داشته باشند بیشتر اقدام به خود کشی می کنند. پس فرضیه تحقیق مبنی بر وجود رابطه دو طرفه ویژگی روان نژندی و افکار خودکشی تأیید می شود. این رابطه در دو گروه جوانان بیکار (I=۰/۰۲) و شاغل (I=۰/۰۴) معنادار نیست (p>۰/۰۵). ضریب همبستگی بین ویژگی برون گرایی و افکار خودکشی در کل افراد نمونه برابر با ۰/۰۹ است و بین ویژگی توافق و اقدام به خودکشی در کل افراد نمونه برابر با ۰/۰۳ - است که در هر دو مورد این روابط، معنادار نیست (p>۰/۰۵). ضریب همبستگی بین ویژگی باز بودن و افکار خودکشی برابر با ۰/۱۳ - است که با اطمینان ۹۹ درصد معنادار است پس می توان گفت در کل، بین ویژگی باز بودن و افکار به خودکشی رابطه معکوس و معنادار وجود دارد. یعنی هر چه افراد باز بودن بیشتری داشته باشند کمتر اقدام به خودکشی می کنند. پس فرضیه تحقیق مبنی بر وجود رابطه دو طرفه ویژگی انعطاف پذیری و اقدام به خودکشی تأیید می شود. این رابطه در گروه جوانان بیکار (I= -۰/۱۵) با اطمینان ۹۵ درصد معنادار است ولی در گروه جوانان شاغل (I= ۰/۰۰۱) معنادار نیست (p>۰/۰۵). یعنی هر چه جوانان بیکار انعطاف پذیری (باز بودن) بیشتری داشته باشند کمتر اقدام به خودکشی می کنند. با توجه به مقدار f=۱/۷۰ فرضیه تحقیق مبنی بر اینکه روابط بین ویژگی باز بودن و افکار خودکشی در جوانان شاغل و بیکار

متفاوت است، تأیید می‌شود ($p < 0/05$). ضریب همبستگی بین ویژگی وجدانی بودن (مسئولیت پذیری) و افکار خودکشی در کل افراد نمونه برابر با $0/33$ - است که بیشترین ضریب همبستگی بین این ویژگی با افکار خودکشی است. که با اطمینان ۹۹ درصد رابطه معکوس و معنادار است. یعنی هر چه افراد با وجدان تر و مسئولیت پذیری بیشتری داشته باشند کمتر افکار خودکشی دارند. پس فرضیه تحقیق مبنی بر وجود رابطه دو طرفه ویژگی وجدانی بودن و افکار خودکشی تأیید می‌شود ($p < 0/01$). این رابطه در گروه جوانان بیکار ($r = -0/11$) و در گروه جوانان شاغل ($r = 0/02$) معنادار نیست ($p > 0/05$).

در بررسی پیش بینی افکار خودکشی، متغیرهای پیش بین شخصیتی به طور گام به گام وارد تحلیل رگرسیون شدند تا سهم و معناداری هر یک از عوامل مشخص شود. بدین منظور جدول ۳ سهم هر یک از متغیرهای شخصیتی را به صورت جداگانه و با هم همراه با ضرایب و معناداری آن نشان می‌دهد.

جدول ۳: خلاصه نتایج رگرسیون گام به گام اقدام به خودکشی برحسب ویژگی های شخصیتی

شماره	متغیر	R	R ²	R ² تغییر یافته	معناداری R ² تغییر یافته	β	مقدار t	سطح معناداری
۱	ثابت	0/19	0/035	0/035	-	-	-	-
۲	روان نژندی	0/205	0/042	0/007	0/085	0/19	3/79	0/001
	ثابت	0/205	0/042	0/007	0/085	-	-	-
	روان نژندی	0/205	0/042	0/007	0/085	0/18	3/74	0/001
	برون گرایی	0/241	0/058	0/016	0/10	-0/185	-1/73	0/085
۳	ثابت	0/241	0/058	0/016	0/10	-	-	-
	روان نژندی	0/241	0/058	0/016	0/10	0/18	3/64	0/001
	برون گرایی	0/245	0/060	0/002	0/38	-0/09	1/83	0/067
	باز بودن	0/245	0/060	0/002	0/38	-0/13	-2/60	0/010
۴	ثابت	0/245	0/060	0/002	0/38	-	-	-
	روان نژندی	0/245	0/060	0/002	0/38	0/18	3/66	0/001
	برون گرایی	0/245	0/060	0/002	0/38	-0/09	1/87	0/062
	باز بودن	0/245	0/060	0/002	0/38	-0/13	2/62	0/009
	توافق	0/350	0/122	0/062	0/001	-0/04	0/88	0/378
۵	ثابت	0/350	0/122	0/062	0/001	-	-	-
	روان نژندی	0/350	0/122	0/062	0/001	0/09	1/77	0/076
	برون گرایی	0/350	0/122	0/062	0/001	-0/05	0/97	0/329
	باز بودن	0/350	0/122	0/062	0/001	-0/09	1/89	0/059

توافق	۰/۵۷۹	۰/۵۵	-۰/۰۳
مسئولیت	۰/۰۰۱	۵/۲۹	-۰/۲۷
پذیری			

براساس جدول ۳ متغیر روان نژندی در مدل اول ۳/۵ درصد اقدام به خودکشی را تبیین می کند که در سطح ۹۹ درصد معنادار است. در مدل دوم علاوه بر متغیر روان نژندی، متغیر برون گرایی هم به مدل قبلی اضافه می شود که در این حالت ۴ درصد متغیر ملاک تبیین می شود که این میزان در سطح ($p < ۰/۰۰۱$) معنادار است اما تغییر تقریباً ۱ درصدی معنادار نیست ($p > ۰/۰۵$). در مدل سوم متغیر انعطاف پذیری نیز به متغیرهای قبلی اضافه شده و سهم تبیین واریانس ۱/۶ درصد افزایش می یابد و به ۶ درصد می رسد ولی اضافه کردن متغیر انعطاف پذیری سهم معناداری در تبیین اقدام به خودکشی ایفا نمی کند ($p > ۰/۰۵$). وقتی سازگاری در مدل چهارم اضافه می شود تغییر معناداری در میزان واریانس تبیین شده اتفاق نمی افتد. در مدل پنجم که همه متغیرهای شخصیتی وارد می شود در نهایت میزان واریانس تبیین شده اقدام به خودکشی به ۱۲ درصد می رسد که از لحاظ آماری در سطح ($p < ۰/۰۰۱$) معنادار است به طوری که فقط متغیر مسئولیت پذیری به تنهایی ۶/۲ درصد به واریانس تبیین شده اضافه می کند که این تغییر چشمگیری است و در سطح ۹۹ درصد معنادار است. پس بیشترین سهم ویژگی های شخصیتی در پیش بینی اقدام به خودکشی به مسئولیت پذیری و سپس به روان نژندی تعلق دارد. پس عوامل پنج گانه شخصیت قادرند ۱۲/۲ درصد واریانس اقدام به خودکشی را در جوانان تبیین کند که این مقدار معنادار است. معادله پیش بین برای متغیرهای استاندارد شده به شرح زیر است.

$$Y = \beta x_1 + \beta x_2 + \beta x_3$$

باز بودن ۰/۱۳- و جدانی بودن ۰/۲۷- روان نژندی ۰/۱۹ = اقدام به خودکشی
 براساس این نتایج فرضیه اصلی پژوهش مبنی بر ویژگی های شخصیتی اقدام به خودکشی جوانان را پیش بینی می کنند، مورد تأیید قرار می گیرد ($p < ۰/۰۵$).

بحث و نتیجه گیری

در این بخش از مقاله یافته ها بر مبنای فرضیه های پژوهشی، به صورت جداگانه مورد بحث قرار می گیرد.

مطالعه نشان داد، بین ویژگی روان نژندی و افکار خودکشی در کل جوانان رابطه مستقیم و معنادار وجود دارد ($p < 0/01$). به طوری که ۳/۵ درصد واریانس افکار خودکشی را تبیین می کند. یعنی هر چه افراد روان نژندی بیشتری داشته باشند بیشتر افکار خودکشی دارند. این یافته با نتایج بعضی از مطالعات (از جمله: گیل، ۲۰۱۵؛ شنگران، ۲۰۱۴؛ استیلز و چیگویتا، ۲۰۰۵؛ ولتینگ، ۱۹۹۹؛ محمدیفر، ۱۳۹۲؛ بیرامی، ۱۳۹۱؛ پورشریفی، ۱۳۹۱؛ نوری، ۱۳۹۰ و عاشوری و همکاران، ۱۳۸۳)، همخوان است. در تبیین این یافته می توان گفت، جوانان با ویژگی های روان نژندی بالا نگرش منفی نسبت به خود دارند، انتظار موفقیت و احساس کارایی ندارند احساس درماندگی می کنند و به دفاعی شدن تمایل دارند. دارای مستعد مجموعه ای از نابهنجاری ها از جمله بدبینی، افسردگی و اضطراب هستند که طبیعتاً می تواند باعث افسردگی و افکار خودکشی در آنان شود. هم چنین نتایج تحقیق نشان داد، ویژگی روان نژندی در جوانان بیکار بیشتر از جوانان شاغل است پس فشارهای روانی و اضطراب جوانان در بعضی موقعیت ها از جمله موقعیت های شغلی یا جستجوی شغل بیشتر باعث اقدام آنان به خودکشی یا ایجاد افکار خودکشی در آنان می شود. جوانان روان نژند خودپنداره منفی و عزت نفس پایینی دارند و به خاطر این ویژگی ها ترس از شکست دارند، به همین دلیل همواره از خطر اشتباه کردن اجتناب می کنند و کمتر خود را درگیر تکالیف زندگی می کنند که این ترس از شکست خود باعث تضعیف بیشتر آنان و ناکامی در آنان می شود که این عوامل خود ایجاد کننده دلسردی ناامیدی و در نهایت افکار اقدام به خودکشی می شود. افراد روان نژند چون نسبت به دیگران بی اعتماد و بدبین هستند کمتر از دیگران استفاده می کنند. و چون توانایی مقابله با موقعیت های فشارزا و بحرانی را ندارند نمی توانند هیجانات خود را تحت کنترل و مدیریت قرار دهند. بنابراین بیشتر از راهبردهای هیجانی همانند انکار و یا فرار و اجتناب استفاده می کنند و افکار خودکشی را در ذهن خود می پروراند.

نتایج مطالعه نشان داد، بین ویژگی انعطاف پذیری و افکار خودکشی رابطه معکوس و معنادار وجود دارد. یعنی هر چه افراد انعطاف پذیری بیشتری داشته باشند کمتر افکار دارند. به طوری که ۱/۶ درصد واریانس افکار خودکشی با ویژگی انعطاف پذیری یا گشودگی به تجربه تبیین می شود. همچنین رابطه بین ویژگی انعطاف پذیری و افکار خودکشی در گروه جوانان بیکار معنادار و در گروه جوانان شاغل معنادار نبود ($p > 0/05$). این یافته با نتایج مطالعه (عاشوری و همکاران، ۱۳۸۳) همخوان است. در تفسیر می توان گفت، هر چه کنجکاوای افراد درباره دنیای

درونی و دنیای بیرونی بیشتر باشد آگاهی و کنترل بیشتری از راهبردهای مقابله با استرس دارند. جوانان انعطاف پذیر آماده پذیرش عقاید جدید هستند و در ارتباطشان با دیگران از مشورت و کمک‌دهی آنان استفاده می‌کنند. از آن جایی که انعطاف‌پذیری با هوش و خلاقیت است همبسته است، این ویژگی باعث ایجاد نیاز به فهمیدن موقعیت های بدیع و جهت گیری تسلطی و در نهایت پیشرفت زندگی جوانان می شود. پیشرفت آنان از هر گونه افکار درماندگی جلوگیری می‌کند پس کمتر افسرده می شوند، کمتر افکار خودکشی را در سر می‌پروراند و به زندگی خود امید دارند.

نتایج مطالعه نشان داد، بین ویژگی برون گرایی و سازگاری و افکار خودکشی رابطه معنادار وجود ندارد ($p > 0/05$). مطالعات که یافت شد رابطه معناداری بین ویژگی سازگاری و افکار اقدام به خودکشی را گزارش نکرده اند (از جمله: گیل، ۲۰۱۵؛ سنگران، ۲۰۱۴؛ رنهرز، ۲۰۰۶؛ استیلز و چیگویتا، ۲۰۰۵؛ ولتینگ، ۱۹۹۹؛ محمدیفر، ۱۳۹۲؛ بیرامی، ۱۳۹۱؛ پورشریفی، ۱۳۹۱؛ نوری، ۱۳۹۰ و عاشوری و همکاران، ۱۳۸۳). رنهرز، ۲۰۰۶؛ استیلز و چیگویتا، ۲۰۰۵؛ ولتینگ، ۱۹۹۹؛ نوری، ۱۳۹۰ و عاشوری و همکاران، ۱۳۸۳، نشان داده اند ویژگی برون گرایی با افکار خودکشی رابطه دارد و این نتایج با یافته های این پژوهش ناهمخوان است.

یافته ها نشان داد، ویژگی مسئولیت پذیری بیشترین رابطه را با افکار خودکشی دارد که این رابطه معکوس است. یعنی هرچه افراد مسئولیت پذیری بیشتری در قبال خود و دیگران داشته باشند کمتر به خودکشی فکر می کنند. به طوری که ۶/۲ درصد واریانس افکار خودکشی با ویژگی مسئولیت پذیری یا با وجدان بودن تبیین می شود. این یافته با نتایج بعضی از مطالعات از جمله ولتینگ، ۱۹۹۹؛ محمدی ۱۳۸۹؛ و عاشوری و همکاران، ۱۳۸۳، همخوان است. به تفسیر می‌توان گفت، افراد مسئولیت پذیر یا با وجدان، متعهد می‌شوند به طور فعالانه در تجارب زندگی شرکت کنند و در قبال آنچه که برای آنها پیش می‌آید احساس مسئولیت می‌کنند. آنها هدف مندند و در جهت رسیدن به اهدافشان پافشاری و تلاش زیادی از خود نشان می دهند و موفقیت های بیشتری به دست می آورند. بنابراین منظم بودن، سخت کوشی، پشتکار، پیشرفت مداری و دقت می تواند عملکرد جوانان را در حوزه های مختلف از جمله تحصیلی، شغلی پیش بینی کند. بنابراین براساس نظریه سلیگمن چون ادراک کنترل دارند بنابراین دچار درماندگی آموخته شده نمی شوند و افکار خودکشی ندارند یا کمتر دچار این افکار می‌شوند. در کل ویژگی های شخصیتی (روان نژندی، انعطاف پذیری و مسئولیت پذیری) قادرند ۱۶/۲ درصد واریانس

افکار خودکشی در جوانان را تبیین کنند که این یافته نظریه صفات شخصیت در روانشناسی را مورد تأیید قرار داد. طبق این نظریه صفات شخصیت یا ویژگی های شخصیتی، رفتار را تعیین می کنند و علت رفتار محسوب می شوند.

در بررسی تفاوت جوانان شاغل و بیکار در ویژگی های شخصیتی، نتایج مطالعه نشان داد، جوانان بیکار و شاغل در ویژگی های روان نژندی، انعطاف پذیری، مسئولیت پذیری و برون گرایی با هم به صورت معنادار متفاوت ولی در ویژگی سازگاری تفاوت معنادار نداشتند. به طوری که ویژگی روان نژندی در جوانان بیکار بیشتر ولی ویژگی های انعطاف پذیری، مسئولیت پذیری و برون گرایی در جوانان شاغل بیشتر دیده می شود. می توان چنین نتیجه گرفت که ویژگی روان نژندی در جوانان بیکار می تواند منجر به ناتوانی افراد در ایجاد اشتغال و یا عدم رضایت شغلی شود و برعکس بیکاری هم می تواند باعث آشفتگی روانی و پریشانی و عصبی شدن جوانان شود. از یک طرف افراد روان نژند به علت آشفتگی های روانی خودپنداره و ادراک منفی از خود دارند پس اعتماد به نفس کافی برای احراز مشاغل و حتی جستجوگری شغلی ندارند به طوری که به علت ترس از شکست از بسیاری از فرصت های شغلی می گریزند و از طرف دیگر به خاطر نامنظمی در خلق و خویشان چون نمی توانند با محیط خود به خوبی تعامل یابند و در ارتباطات بین فردی موفق نیستند در خود فرورفتن و دوری گزینی منجر به افزایش درون گرایی آنان نیز می شود بنابراین بسیاری از فرصت های شغلی را از دست می دهند. برعکس برون گرایی جوانان باعث افزایش روابط بین فردی و شادابی در آنان می شود و این زمینه ارتباط باعث آگاهی بیشتر آنان از مشاغل موجود و حتی خودشناسی آنان می شود و بهتر و راحت تر می توانند شغل مناسب خود را بیابند. نتایج نشان داد، هرچه کنجکاوی افراد انعطاف پذیری جوانان شاغل بیشتر است زیرا اگر گشودگی به تجربه درباره دنیای درونی و بیرونی در افراد بیشتر باشد و برون گرایی هم بیشتر باشد افراد در ارتباط با دیگران اطلاعات بیشتری در مورد خود و مشاغل مناسب برای خود بدست می آورند و بهتر می توانند به شغل مناسب خود راه یابند. همچنین ویژگی مسئولیت پذیری جوانان شاغل بیشتر از جوانان بیکار است زیرا، افراد مسئولیت پیر اسناد درونی دارند و وقتی با پدیده بیکاری مواجه می شوند بیکاری را به خود نسبت می دهند نه به خانواده، جامعه و مسائل سیاسی و اقتصادی جامعه. به همین علت در قبال خود متعهد می شوند که به طور فعالانه و هدفمند در اقدام به جستجوی شغل مناسب برآیند و در این راستا از دیگران کمک طلبی دارند.

یافته‌ها نشان داد، افکار اقدام به خودکشی در جوانان بیکار نسبت به جوانان شاغل به صورت معناداری بیشتر است. بحران بیکاری در جامعه تحقیق، باعث می شود جوانان بیکار و در جستجوی کار، وقتی ماه ها به دنبال کار می گردند و انتظار موفقیت در جستجو دارند اما فقط پاسخ منفی می شنوند مدارهای ذهنی ارگانیک آنها دچار درماندگی می شود زیرا نه تنها پاداشی برای تلاشهای جستجوگری آنان وجود نداشته بلکه ماهها عقب ماندگی اقتصادی و اجتماعی نیز در انتظار آنان بوده است که متأسفانه این ادراک را در آنان بوجود می آورد که یافتن شغل مناسب بر اساس کنترل و اراده آنان نیست و به عوامل بیرونی دیگر از جمله روابط بین افراد بستگی دارد دچار بدبینی می شوند و درماندگی آموخته می شوند. البته نتایج تحقیق نشان داد، هر فردی بسته به ویژگی های شخصیتی و مهارتهای زندگی با پاسخها برخوردهای متفاوتی می کند، آنهایی که استقامت بیشتری نشان می دهند و مسئولیت پذیرتر هستند و انعطاف بیشتری دارند و ناتوانی در کنترل هیجانات و پریشانی ها خود ندارند دیرتر از آنهایی که ضعیفترند درمانده می شوند و یکی از پیامدهای منفی درماندگی اقدام به خودکشی است بنابراین به نظر می رسد درصد جوانانی که اقدام به خودکشی دارند در جوانان بیکار بیشتر از جوانان شاغل باشد.

در پایان براساس نتایج مطالعه پیشنهاد می شود، جوانان از همان دوران نوجوانی با گرفتن مشاوره فردی و شغلی مناسب از روان شناسان و افراد ذی صلاح به درک درستی از ویژگی های خود برسند تا بتوانند براساس شناسایی نقاط قوت و ضعف، نوع علاقه و گرایش خود و شناسایی استعدادهای خود رشته تحصیلی و شغلی مناسب با خود را بیابند و به حداکثر شکوفایی برسند. همچنین در راهبردهای مقابله با استرس مهارت یابند و در مواجهه با استرس به جای عدم مسئولیت و فرار از موقعیت به حل مسئله پردازند. همچنین خانواده ها با ارضای نیازهای روانی و ادراک حمایت اجتماعی جوانان از آشفتگی های روانی آنان جلوگیری کنند و با پرورش مسئولیت پذیری کمک کنند تا به شکوفایی برسند.

The relationship between personality traits and suicidal thoughts and comparisons among young people who are unemployed guy Region 2 in Tehran

Omid Shahmohammad shahrstanaki, Dr. Narges Babakhani

Abstract :The aim of this study was to compare the parenting style and marital satisfaction and social support among the parents of addicted and non-addicted in Qaemshahr, northern Iran, in 2015. The study encompassed parents living in the city. Sample size: considering the population, 157 subjects were selected using stratified random sampling method. Data were collected by a standardized questionnaire. A conclusion was driven out of the findings of the first hypothesis, that is, there was a difference in marital satisfaction between the families of addicts and non-addicts. The mean of responses indicated that marital satisfaction among addicts was lower than that of non-addicts. According to the findings of the second question, parenting style of addicts and non-addicts was different for permissive and authoritative styles, and there was no difference for the authoritative style among them. The mean of responses indicated that addicts employed authoritarian and permissive styles more than non-addicts did. Considering the findings of the third question, it could be deduced that there was a difference between the social supports of families of addicts. The mean of responses indicated that addicts enjoy less social support than non-addicts do.

key words: Personality traits, thoughts of suicide, unemployed youth

1. Islamic Azad University of Semnan, Department of Psychology, Semnan, Iran
2. Author: Islamic Azad University, Branch Branch, Young Researchers and Elite Club, Rudhen. Iran.

منابع

فارسی

- بیرامی، م؛ اقبالی، ع؛ قلیزاده، ح. (۱۳۹۱). تعامل عامل های شخصیتی با علایم افسردگی، ناامیدی و افکار خودکشی در بین دانشجویان. *مجله پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تبریز*، ۳۴، ص ص ۲۸-۳۴
- پورشریفی، ح؛ حبیبی، م؛ زرانی، ف؛ عاشوری، ا؛ حفاظی، م؛ حاجبی، ا؛ بوالهروی، ج. (۱۳۹۱). نقش افسردگی، استرس شادکامی و حمایت اجتماعی در شناسایی افکار خودکشی دانشجویان. *مجله روانپزشکی و روانشناسی بالینی ایران*، ۱۸، ص ص ۹۹-۱۰۷
- حق شناس، ح. (۱۳۹۰)، *روانشناسی شخصیت*. شیراز: انتشارات دانشگاه علوم پزشکی شیراز
- شولتز، د، شولتز، س ا، (۲۰۰۵). *نظریه های شخصیت*، ترجمه یحیی سیدمحمدی (۱۳۹۰)، تهران: انتشارات ویرایش
- عاشوری، ا؛ حبیبی عسگرآباد، م؛ ترکمن ملابیری، م و جوان اسمعیلی، ع. (۱۳۸۸). رابطه بین افکار خودکشی و صفات شخصیتی در افراد معتاد. *مجله علوم رفتاری*، دوره ۳، شماره سوم، ص ص ۲۴۹-۲۵۵.
- محمدی فر، م ع؛ زارعی مته کلایی، ا؛ نجفی، م؛ منطقی. (۱۳۹۲). مقایسه ویژگی های شخصیت مرزی، خشم، خصومت و پرخاشگری در معتادان با و بدون افکار خودکشی. *فصلنامه اعتیاد پژوهی سو مصرف مواد*، ۱۳۹۲، ۲۸، ۷، صفحه ۹۱-۸۹
- محمدی نیا، ن؛ رضایی، م ع؛ سمیعی زاده طوسی، ط؛ دربان، ف. (۱۳۹۱)، بررسی فراوانی افکار خودکشی در دانشجویان علوم پزشکی، ص ص ۹۱-۸۳
- محمدی، س؛ ایزدپناه، ش؛ فاضلی مهرآبادی پناغی، ل؛ قدیری، ف. (۱۳۹۰). تاثیر سبک های هویتی بر افکار خودکشی در دانشجویان، *مجله علوم رفتاری*، شماره ۵، ص ص ۶۷-۶۱

- نوری، ر؛ فتحی آشتیانی، ع؛ سلیمی، ح، آزادمرزآبادی، ا و اسماعیلی، ع ا. (۱۳۹۰). بررسی برخی از ویژگی‌های شخصیتی، سلامت عمومی و روانی سربازان اقدام کننده به خودکشی در یک واحد نظامی. *مجله روانشناسی نظامی*، دوره ۲، شماره ۵. ص ص ۴۷-۵۵
- شفیع آبادی، ع (۱۳۷۸)، *راهنمایی و مشاوره تحصیلی و شغلی*، چاپ اول، تهران: انتشارات سمت.

انگلیسی

- World Health Organization. Multisite intervention study on suicidal behaviours: SUPRE-MISS: Protocol of SUPREMISS. Geneva: WHO; 2002.
- Chioqueta, A., Stiles, T. (2005). Personality traits and the development of depression, hopelessness, and suicide ideation. *personality and individual Differences*. 38: 1283-1291
- Reinherz HZ, Tanner JL, Berger SR, Beardslee WR, Fitzmaurice GM. (2006). Adolescent suicidal ideation as predictive of psychopathology, suicidal behavior, and compromised functioning at age 30. *American Journal of Psychiatry*; 163(7): 1226-1232.
- Velting, D. (1999). Suicidal ideation and the five-factor model of personality. *Personality and individual Differences*.; 27: 943-952
- Akinyemi, O. O., Atilola, O., Soyannwo, T. (2015). Suicidal ideation: Are refugees more at risk compared to host population? Findings from a preliminary assessment in a refugee community in Nigeria. *Asian Journal of Psychiatry*, 78, 1-5. available from <http://dx.doi.org/10.1016/j.ajp.2015.09.001>
- Gill, E, G., Quintero, J, M., poe, L., Moreira, A, D., Brucato, G., Corcoran, C, M., Girgis, R. (2015). Assessing suicidal ideation in individuals at clinical high risk for psychosis. *Jornal of Schizophrenia Research*, 165, 152-156.
- Sheng Ran , M., Zhang, Z., Fan, M., Li, R, M., Li, Y, H., Jing ou, G., Jiang, Z., Tong, Y, Z., Fang, D, Z.. Risk factors of suicidal ideation among adolescents after Wenchuan earthquake in China.(2014). *Asian Journal of Psychiatry*, 13, 66-71.
- Osma, m., Yousuful Islam, M., Hussain , S, A., Masroor , M, Z., Burney, M, U., Masood, M, A., Memezes, R, G., Rehman, R.

(2014). Suicidal ideation among medical students of Pakistan: A crosssectional study. *Journal of Forensic and Legal Medicine*, 27, 65-68.